

Мезинський НПП забезпечує збереження біорізноманіття та ландшафтів частини Новгород-Сіверського Полісся, займається системою моніторингу довкілля, сприяє вирішенню екологічних проблем та формуванню екологічної свідомості населення. Територія НПП має значне біорізноманіття, яке налічує 772 види спонтанної флори та 194 види культивованої флори та понад 300 видів хребетних тварин.

У 2024 р. науково-дослідну роботу продовжено за такими напрямками: фіторізноманіття та його ресурси (ботаніка, фітосозологія), ентомофауна та герпетофауна, абіотичні компоненти середовища (геоморфологія, палеогеографія), ландшафтознавство, історико-культурні пам'ятки, етнологія.

Вивчення рослинності та флори території парку, динамічних змін ценозів та процесів на окремих територіях передбачало проведення експедиційних досліджень.

Зокрема, проведено польові експедиційні дослідження за популяціями рідкісних видів рослин й опрацьовано переліки окремих рідкісних видів фітобіоти та проведено оцінку стану популяцій з метою упередження негативних впливів та їх ектопи та оселища з боку господарюючих структур і місцевого населення.

Загалом проведено картування ділянок та геоботанічний опис понад 10 локалітетів. Систематизовано відомості про фіторізноманіття та його ресурси.

З метою дослідження оселищ рідкісних видів флори та фауни у 2024 році проведено флористичні обстеження яружно-балкової мережі околиці сіл території НПП, нанесені на карту місця зростання рідкісних видів судинних рослин.

У 2024 р. проведено геоботанічні, палеогеографічні та геоморфологічні дослідження яружно-балкової мережі території НПП в околицях села Деснянське та між с.с. Деснянське, Радичів. Зроблено польові виходи з метою палеогеографічних та геоморфологічних досліджень території НПП між селами Деснянське, Радичів та в селах Курилівка і Будище.

Досліджено яружно-балкові комплекси між селами Розльоти й Радичів з фіксуванням розмірів та визначенням стадії розвитку і заростання. Проведено геоботанічні та ландшафтознавчі дослідження профіля-трансекти №1 між селами Деснянське, Радичів.

Як результат ландшафтознавчих і палеогеографічних досліджень території НПП є наукові публікації відповідно до території НПП, описи території досліджень, фото і картографічні матеріали, ґрунтові розрізи, створені шари ГІС.

У 2024 р. з метою організації та виконання науково-дослідних робіт було укладено угоди строком на три місяці з науковицею Коцержинською І. М. – молодшим науковим співробітником відділу моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України та з науковицею Деревською К. І. – професором, доктором геологічних наук, ст. науковим співробітником відділу геології Національного науково-природничого музею НАН України.

Згідно теми досліджень Коцержинської І.М. проведено інвентаризацію та моніторинг популяцій амфібій та рептилій різних ділянок парку. Створено базу даних знахідок амфібій та рептилій з координатами. Побудовані мапи знахідок поширення деяких на території парку видів амфібій та рептилій. Опрацьовано зібраний матеріал даного польового сезону герпетофауни в околицях сіл Великий Ліс, Розльоти, Радичів, Деснянське, Рихли, Курилівка, Сміле та Бужанка. Отримані дані порівняно з даними попередніх років. Проаналізовано зміни в популяціях представників герпетофауни.

Згідно теми досліджень Деревської К.І. проведено дослідження геологічних особливостей і четвертинних розрізів. Організовано збір та опис природних зразків з відслонень території НПП. Проведено інвентаризацію та науковий моніторинг відслонень осадових порід 1-3 терас долини р. Десна, ярів та пагорбів. Проведена робота з фондovими і картографічними геологічними матеріалами. Для створення музейної експозиції за темою: «Літолого-стратиграфічний розріз осадової товщі правобережжя Десни» було зібрано зразки гірських порід, визначено їх вік, проведено мінералогічний опис та складено реєстр.

У 2024 році співробітники Мезинського НПП брали активну участь в науково-практичних конференціях, природоохоронних семінарах, тренінгах. Ними опубліковано 46 наукових статей, тез та матеріалів за результатами досліджень території НПП та Чернігово-Сіверського Полісся.

Еколого-освітня та виховна робота Мезинського НПП у 2024 р. проводилась шляхом співпраці з школами Коропської та Понорницької селищних об'єднаних громад, центрами юнацької творчості, а також з Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя. У 2024 р. згідно Плану в рамках партнерської співпраці з освітніми закладами Новгород-Сіверського району та згідно договорів співпраці з іншими навчальними закладами Чернігівської області фахівцями відділу еколого-освітньої роботи та рекреації було проведено семінари, заняття з учнівською і студентською молоддю, перегляд презентаційних матеріалів про Мезинський НПП та ПЗФ України, при цьому акцент ставиться на інтерактивності занять. Це 29 лекцій-обговорень природоохоронної тематики та 64 екологічні й природоохоронні заходи: акції – 5, конкурси – 4, виставки – 3, квести – 5, еколого-освітні ігри – 12, вікторини – 4, майстер-класи – 5, освітні екскурсії в природу – 5, інтерактивні освітньо-пізнавальні заходи – 13, свята – 4, години народознавства – 3, віртуальні інформаційні зустрічі – 3. Також долучилися до 4 благодійних заходів (задонатили 33025 грн.). У травні побудовано і відкрито Зелений клас, робота в якому додає нового змісту, інтерактиву та комфорту в проведенні занять на свіжому повітрі. Місткість – 15-20 осіб. Стенований, має сенсорну доріжку та магнітну дошку. Проведено 6 занять. Також у літній екологічній школі «Дослідники природи» проведено 7 тематичних занять і 1 вступне заняття в літній ентомологічній школі (перервано через мобілізацію фахівця). У 2024 р. до переліку платних послуг, які надає Мезинський НПП добавилась послуга «Організація та проведення освітньо-виховних і природоохоронних заходів із залученням фахівця Мезинського НПП», якою скористалося 489 осіб (21 захід). Отже, загальна кількість еколого-освітніх заходів організованих і проведених фахівцями Мезинського НПП у 2024 році склала 165.

На території Мезинського НПП функціонує 4 екологічні стежки: «Рихлівська дача» (довжиною 4 км), «Забілина криниця» (довжиною 3,5 км) та стенована екологічна стежка «Дивосвіт природи краю, де ходили мамонти» (3,5 км) та «Під Деснянськими кручами» (3,5 км). Є кільцевий автомобільний еколого-краєзнавчий маршрут «Від історії до сьогодення» (96,8 км). У 2024 році вони користувалися попитом серед відвідувачів.

У лютому 2024 р. випробували формат онлайн екскурсії – відбулась віртуальна інформаційна зустріч з нагоди 18 річниці створення Мезинського НПП. До зустрічі підключилося 25 учасників-поціновувачів сіверської краси.

Фахівці Мезинського парку впродовж 2024 р. прийняли участь у понад 70 наукових й освітньо-навчальних заходах. Мезинський НПП виступив співорганізатором Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-економічні особливості та проблеми сучасного розвитку Чернігівської області», яка відбулася 8-9.02.2024 р. на базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. У співпраці адміністрації парку з Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та Чернігівською обласною універсальною науковою бібліотекою імені Софії та Олександра Русових 13.02.2023 проведено круглий стіл «Мезинський національний природний парк: наукові здобутки, освітні модератії та рекреаційні виклики», присвячений 18-річниці створення Мезинського НПП.

У зв'язку з обмеженнями воєнного стану в Україні, розпорядженням голови ОВА щодо заборони відвідування лісових територій і водних артерій в межах області та відповідних обмежень прикордонного адміністративного району рекреаційно-туристичний напрям роботи дуже обмежений. Проте вся рекреаційна інфраструктура підтримувалася у належному стані. На березі Десни створено новий рекреаційний пункт "Переліски". Загальна кількість відвідувачів Мезинського НПП за 2024 рік – 2272 особи (218 екскурсій). У порівнянні з аналогічним періодом 2023 року – 2 356 осіб (195 екскурсій).

Працівники Мезинського музею активно впроваджують музейну педагогіку. У 2024 р. фахівцями проведено 30 просвітницьких заходів.

Варто відмітити, що стабільною залишається екологічна ситуація району. Протягом 2024 р. працівниками служби державної охорони установи проведено 54 рейди, присвячених перевірці вимог природоохоронного законодавства на території Мезинського НПП. Також проведено 15 зустрічей, 15 виступів, 83 профілактично-роз'яснювальні бесіди серед місцевих жителів та відвідувачів території парку. Адже, головним завданням охорони є не лише виявити правопорушення, а в першу чергу попередити їх вчинення, запобігши таким чином знищенню чи пошкодженню природних комплексів та об'єктів Мезинського НПП.

Враховуючи значний рекреаційний потенціал природних ландшафтів Мезинського НПП, кожного року впроваджується система заходів із впорядкування та благоустрою його території, а саме: створення розгалуженої мережі доріг та стежок, видових та пікнікових майданчиків, впорядкування місць відпочинку лісовими меблями, сміттєзбірниками тощо. Реалізація заходів із благоустрою забезпечить можливість збільшити рекреаційну місткість та частоту відвідуваності території НПП. Розробляється і поширюється інформаційно-просвітницька література.

Активна інформаційно-просвітницька діяльність проводиться з використанням інтернет-ресурсів. З метою популяризації територій ПЗФ, зокрема Мезинського НПП, постійно оновлюється інформація на офіційному сайті парку та сторінках Мезинського НПП в соціальних мережах:

<https://www.facebook.com/pages/Мезинський-національний-природний-парк/415217065194965?fref=nf> https://www.instagram.com/mezyn_nnp?igsh=cmFleTA4ajBlNnRj
<https://www.youtube.com/c/МезинськийНПП>

Постійна участь співробітників Мезинського НПП у екофорумах, реєстрація на різних туристичних порталах, цілеспрямована робота в соціальних мережах, офіційний сайт НПП та гарні партнерські стосунки із ЗМІ допомагають створювати позитивний імідж парку як природоохоронної, освітньо-рекреаційної установи.